

vprašanje odnosa med obsegom informacij kot ciljem ali kot sredstvom za prikaz regionalne problematike. Precej je zlasti gospodarskih in prebivalstvenih podatkov, starih okrog 10 let, od takrat naprej pa so se nekatere stvari že bistveno spremenile. Tekst je dopolnjen z ustreznim številom tabel, kartogramov in slik. Vendar so črno bele slike dokaj slabe. Najdejo se manjše nerodnosti in nejasnosti tudi pri ilustracijah, kot na primer v drugi knjigi na str. 311 pri prikazu nacionalne sestave tujih turistov in ne nacionalni sestavi inozemskega turizma, ali na str. 327, ko podnapis govori o čisti, zdravi in urejeni krajini, pri čemer pa ni niti eden od treh terminov ustrezen; nič ne pove in ni geografski. Poleg tega bi v geografskem »učbeniku« vendarle pričakoval dosledno uporabo termina pokrajina in ne krajina, saj spremembo tega termina v geografskih krogih doslej še nihče ni opredelil in ustrezno argumentiral, niti ga ne uporabljamo.

Prva knjiga Sodobnega sveta obsega pet poglavij: Uvod v družbeno geografijo, Odnos med družbo in naravnim okoljem, Geografijo prebivalstva, Geografijo naselij in Politično geografijo. Vsako izmed petih poglavij je nepogrešljiv in zelo uspešen sintetski prikaz posamezne problematike, vendar po metodološki poglobljenosti izstopa poglavje o naseljih. V drugi knjigi pa si sledijo poglavja o primarnih gospodarskih dejavnostih, o sekundarnih gospodarskih dejavnostih, (industrija in rudarstvo), o terciarnih gospodarskih dejavnostih (promet, trgovina in turizem), o urejanju in varovanju človekovega okolja in o sodobnem družbenem razvoju.

Težko pričakovana druga izdaja Sodobnega sveta je priročnik za najširšo uporabo; koristno bo služil tudi učiteljem geografije. Glede na njegovo strokovno kvaliteto, sistematičnost in nazornost pa bi bil v prevodu izjemno koristen strokovni pripomoček tudi v drugih republikah in pokrajinah.

M. Pak

Igor Vrišer: Urbana geografija. Ljubljana 1984, str. 240.

V založbi Fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo ter Filozofske fakultete v Ljubljani je izšel učbenik iz urbane geografije za potrebe interdisciplinarnega podiplomskega študija prostorskega in urbanističnega planiranja in za potrebe predmeta urbana geografija. Po Vreskovih Osnovah urbane geografije je to pri nas drugi tovrstni učbenik, ki se razlikuje predvsem po metodološkem pristopu in po mnogo večji vključitvi domačih vsebin.

Knjiga obsega naslednja poglavja: predmet in naloge urbane geografije, opredelitev in razvoj mest, mestne funkcije, mesto in okolica, mestno prebivalstvo, zgradba mest, mestni ustroj in urbanizacija. V teh poglavjih je zajeta vsa osnovna problematika urbane geografije, ki je v knjigi podana zelo sistematično, kar pomeni kratek pregled geneze, osnovni metodološki pristopi, najbolj znani primeri iz svetovne literature in kolikor je bilo na voljo gradivo tudi primeri iz Jugoslavije ali vsaj Slovenije. Slednje velja še posebej za kartografske prikaze, kar je razumljivo z avtorjevo željo, ker je velik del tovrstnih študij pri nas opravil avtor sam.

Knjigi lahko štejemo še posebej v dobro smiselno razmerje med prikazom osnovnih teoretičnih in metodoloških pristopov, tujih primerov in potem širše aplikacije na domačih primerih. S tem je podrobneje opredeljen predmet urbane geografije in prikazani so sicer v skopem obsegu rezultati naših dosedanjih prizadevanj na tem področju, ki po vsem sodeč le niso povsem zanemarljivi. Prav zaradi tega je tekst pridobil na vre-

dnosti in zanimivosti tudi za druge stroke, s prikazom raziskovalnih metod pa je močno prisotna tudi njegova praktična uporabnost.

Urbana geografija je do dobre mere zapolnila vrzel na tem področju, ki je bila spričo aktualnosti te problematike že kar nerazumljiva. Njena vrednost pa poraste tudi ob dejstvu, da podaja tudi drugim disciplinam potrebne vsebine. Tako so izpričane široke možnosti na tem področju in velika vrednost urbane geografije pri preučevanju, razumevanju in načrtovanju urbanega prostora.

M. Pak

Geografski zbornik XXIII 1983, Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Geografski inštitut Antona Melika, Ljubljana, str. 338.

23. številko Geografskega zbornika sta uredila Ivan Gams in Drago Meze. Po obsegu se letošnja številka ne razlikuje bistveno od lanske, vendar pa bi v zadnjih desetih letih težko našli Zbornik, ki bi tako široko predstavil delo Geografskega inštituta Antona Melika. V Zborniku je objavljenih 8 razprav.

M. Š i f r e r je s svojo študijo o geomorfološkem razvoju Ljubljanskega barja (50 str., karta v prilogi) dodal nov kamenček k mozaični podobi o razvoju reliefa na ozemlju Slovenije. Sistematično je proučil sedimente na Barju ter ostanke akumulacijskih in živoskalnih teras ter terciarnih ravnikov na obrobju. Meni, da so terciarni ravniki nastali v tropski klimi, lahko v dokajšnji višini, ne glede na kameninsko zgradbo. Klimatske spremembe ob koncu pliocena so spodbudile selektivno globinsko erozijo, ki je oblikovala globoke doline na Barju in njegovem južnem obrobju. Ostanke erozijskih teras, pokritih s prodom, kažejo na faze bočne erozije in akumulacije in so posledica klimatskih nihanj v starejšem pleistocenu. Predvsem v mlajšem pleistocenu je prišlo do intenzivnega, a neenakomernega grezanja Barja in deloma tudi obrobja. Grezanje je izzvalo intenzivno akumulacijo, ki je na Barju celo prekrila doline. Zaradi neenakomernega grezanja so nekatere doline na obrobju brez teras, v drugih pa so ohranjene največ tri, ki pa proti osredju potonejo globoko pod vürmsko in holocensko nasutino. Proučitve sedimentov (podprte s pelodnimi analizami J. Šerclja) kažejo na ritmično akumulacijo, ki se sklada s sočasnimi klimatskimi spremembami.

Sava je s prodom zasipala predvsem severno obrobje Barja, pa še to le ob višjih ledenih dob. Ob intenzivni, istočasni akumulaciji periglacialnega materiala na Barju po Šiferju najbrž ni prišlo do trajnejših ojezeritev. Zamočvirjenje Barja v holocenu pripisuje avtor nasipanju Gradaščice, ki ga je morda pospešil človek s krčenjem gozda, pa tudi rimskim regulacijam in nasipom, ki so zadrževali odtok poplavnih voda.

V razpravi o razvoju reliefa in izrabi tal v Ložniškem gričevju (40 str., 3 tabele) obravnava K. N a t e k ozemlje med Velenjsko kotlino in Dobrnskim podoljem na severu, dolino Pake na zahodu in dolino Voglajne na vzhodu ter Spodnjo Savinjsko dolino na jugu, torej predel, ki je v dosedanji strokovni literaturi znan kot Ponikevska planota. Zaradi tektonike in pestre litološke zgradbe so ostanke starih uravnjav in teras slabo ohranjeni. Z analizo reliefa pa je avtor ugotovil, da sestavlja območje vrsta neotektonskih blokov, ki so se relativno grezali ali dvigali. Na tej osnovi je rekonstruiral razvoj rečne mreže od srednjega pliocena naprej. Do velikih sprememb le-te je prišlo predvsem v severnem delu gričevja. Na osnovi reliefa in kamninske zgradbe ter ob